

B. Dembowski

"Handbuch der Geshichte der Philosophie. I. Altertum: Indische, Chinesische, Griechisch-römische Philosphie, unter Mitarbeit von Helmut Schröder", Wilhelm Totok, Frankfurt am Main 1964 : [recenzja]

Studia Philosophiae Christianae 1/1, 294-295

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z ZAGADNIENÍ HISTORII FILOZOFII

Wilhelm Totok

Handbuch der Geschichte der Philosophie. I. Altertum: Indische, Chinesische, Griechisch-römische Philosophie, unter Mitarbeit von Helmut Schröder. Frankfurt am Main, 1964, Vittorio Klosterman, s. XXIV + 400

Wilhelm Totok jest dyrektorem biblioteki krajowej w Hanowerze i od wielu już lat jest kierownikiem Zakładu Bibliografii Filozoficznej w Marburgu. Jest autorem rozprawy „Bibliographischer Wegweiser der philosophischen Literatur“, Frankfurt/M. 1959, dającej krytyczny przegląd bibliografii filozoficznych. Ponadto jest autorem podstawowego podręcznika „Handbuch der bibliographischen Nachschlagewerke“.

Tak przygotowany autor napisał nowy podręcznik historii filozofii, który ma wypełnić lukę w opracowaniach bibliograficznych powstałą od czasu ostatnich wydań monumentalnego dzieła: „Grundriss der Geschichte der Philosophie“ — Ueberweg/Heinze — które od 1925 r. przedrukowywane jest fotomechanicznie.

Pierwszy tom zawiera dzieje filozofii starożytnej: Filozofia Dalekiego Wschodu, Indii i Chin (s. 13—67), Filozofia grecko-rzymska (s. 68—267), i Filozofia hellenistyczno-rzymska (s. 268—354).

Dzieło poprzedzone jest wykazem czasopism opracowanych bibliograficznie (około 480 tytułów) i zamknięte skorowidzami, imiennym i rzeczowym.

W każdej części i w każdym rozdziale po krótkiej charakterystyce epoki i jej filozofów podana jest bibliografia informująca o wydaniach tekstów i podająca międzynarodowe piśmiennictwo (w językach zachodnich, literatura polska prawie nie uwzględniona) obejmujące monografie, oraz rozprawy i artykuły w czasopismach z lat 1920—1961. Obok więc krótkiej informacji o poglądach poszczególnych myślicieli i o rozwoju problemów filozoficznych podręcznik daje wgląd w dzisiejszy stan badań i informuje o ważniejszej literaturze. Autor słusznie zastrzega się w przedmowie, że pełnej bibliografii dać nie może, ponieważ opracowanie piśmiennictwa z ostatnich 40 lat dla samego tylko Platona wymagałoby oddzielnego tomu. A więc wybór, ale obszerny i dokonany bardzo starannie. Podręcznik nie jest jednak pomyślany jako tylko informator słownikowo-bibliograficzny. Omówienia epoki i myślicieli są tak skomponowane, że umożliwiają — brane w całości — rozpoznanie historycznego rozwoju myśli filozoficznej. Poszczególne kierunki są przedstawiane w ich historycznych związkach i uwarunkowaniach.

Wielką zaletą tego w zasadzie bibliograficznego podręcznika są krótkie informacje o wartości i charakterze ważniejszych dzieł, oraz rzeczowy układ literatury. Oto przykład, jak opracowana została literatura dotycząca Arystotelesa: Po krótkim omówieniu na 3 stronach (214—7) życia i poglądów tego myśliciela podana jest bibliografia na 47 stronach (217—64). Literatura omówiona jest w dwóch zasadniczych działach: ogólnym i szczegółowym. W dziale ogólnym podane są m. in. wydania tekstów. W dziale szczegółowym najpierw podana jest literatura dotycząca poglądów Arystotelesa rozbita na działy: estetyka, antropologia, teoria poznania, etyka, filozofia historii, logika, matematyka, metafizyka.

zyka-ontologia, filozofia przyrody, przyrodoznastwo, psychologia, prawo-państwo-ekonomia oraz filozofia religii. Następnie podane są opracowania pism Arystotelesa wg. działów: literatura do fragmentów i dialogów młodzieńczych, do pism logicznych, do pism metafizycznych, do pism przyrodniczych, do pism etycznych, do pism estetycznych, do pism ekonomicznych i do pism pseudo-arystotelesowskich. Podobnie w rozbiciu na działy rzeczowe opracowane jest literatura dotycząca innych myślicieli.

Wydaje się, że ten podręcznik istotnie zapełnia lukę w opracowaniach bibliograficznych i może służyć wielką pomocą do czasu ukazania się nowego opracowania „Ueberweg” zapowiedzianego przez P. Wilperta (Editionsbericht. Die Neugestaltung des „Ueberweg”. W: Archiv f. Gesch. d. Philosophie 45 (1961) 85—99).

Polskiego czytelnika zmartwią tylko nieco błędy w nazwach w naszym języku, np. s. XXIII — Rocznik orientalistyczny.

Autor zapowiada ukazanie się dwóch następnych tomów, które obejmować będą historię filozofii średniowiecznej i nowożytnej.

B. Dembowski